

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

unesco

Biosferno območje

ČASOPIS SKUPNOSTI ŠOL
BIOSFERNEGA OBMOČJA JULIJSKE ALPE **2021/2022**

**ZNAK
KAKOVOSTI**
TRIGLAVSKI NARODNI PARK

**TRIGLAVSKI
RIS PO
IMENU TRIS**

**40 OSUPLJIVIH DEJSTEV
O TRIGLAVSKEM
NARODNEM PARKU**

**TAKŠNE SO
TUJERODNE VRSTE**

SKUPNOST ŠOL

MLADI NADZORNIK

VARNO V GORE

**LETOS PRAZNUJEJO
ZAVAROVANA OBMOČJA**

TRIGLAVSKA ZAKLADNICA

ZA MLADE

SKUPNOST ŠOL

Biosfernega območja Julijske Alpe

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

7.000 učencev iz 39 šol

Rdeča nit, ki povezuje naše skupno sodelovanje, se je vedno prepletala s skrbjo za naše izjemno območje Julijskih Alp, s Triglavskim narodnim parkom, ki je ravno praznoval 40 let.

Kljub temu, da smo se preteklo šolsko leto družili bolj preko Triglavske zakladnice, smo jeseni vseeno lahko izvedli nekatere naravoslovne delavnice in naravoslovne dni, vas spomladi obiskali z darilom – namizno igro *Skupaj za Alpe* in plakatom *Bogastvo Triglavskega narodnega parka*, poimenovali smo risa ter vas poleti povabili, da se skupaj z nami sprehodite po Soški poti. Zagotovo pa nam bo tudi letošnje šolsko leto prineslo priložnosti, da še bolj okrepi mozi skupnosti šol.

ZNAK KAKOVOSTI

Letos smo prvič podelili javno priznanje za predanost in aktivno sodelovanje v Skupnosti šol Biosfernega območja Julijske Alpe.

Prejemnice certifikata Znak kakovosti Triglavskega narodnega parka za leto 2021 so postale: **OŠ Gorje, OŠ Koroška Bela, OŠ Dušana Muniha Most na Soči, OŠ prof. dr. Josipa Plemjla Bled, OŠ Poldeta Stražišarja Jesenice, OŠ Antona Janše Radovljica, OŠ Žirovnica in OŠ Simona Kosa Podbrdo.**

Šole so prejele certifikat Znak kakovosti in pripomočke za lažje učenje izven učilnice: stereo mikroskop za delo na prostem, kovček s pripomočki za biologijo in podloge, s pomočjo katerih si bodo učenci lažje zapisovali snov.

Šolam prejemnicam iskreno čestitamo!

kdaj: 10. in 11. julij 2021
kje: Trenta – Soška pot
kdo: otroci iz Skupnosti šol in njihove družine
kaj: SKUPAJ Z NAMI PO SOŠKI POTI
več na strani 10

kdaj: maj 2022
kje: Trenta – Soška pot
kdo: učenci 5. razreda Skupnosti šol
kaj: BELARJEVI DNEVI

kdaj: maj 2021
kaj: sodelovanje na SOBOTNEM KROMPIRJU
kdo: Naravovarstveni nadzornik Florijan je pomagal Niki spoznavati naravo Triglavskega narodnega parka. Erazem in Tevž iz OŠ Bohinjska Bistrica pa sta predstavila pastirske igre s palico.

- 0 5 10 km
- BIOSFERNO OBMOČJE JULIJSKE ALPE
- TRIGLAVSKI NARODNI PARK
- i INFORMACIJSKO SREDIŠČE TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA
- OS OSNOVNA ŠOLA
- CS CENTER ŠOLSkih IN OBSOLSKIH DEJAVNOSTI
- PREJEMNICE ZNAKA KAKOVOSTI 2021

kdaj: 24. september 2021
kje: od šole do Završnice in nazaj
kdo: OŠ Žirovnica – 7. razredi
kaj: NOČ RAZISKOVALCEV – NARAVOSLOVNI DAN

kdaj: 16. oktober 2021
kje: Krajinski park Pivška presihajoča jezera
kdo: strokovni kader osnovnih šol
kaj: STROKOVNA EKSKURZIJA IN OGLED CENTRA VELIKIH ZVERI DINA

kdaj: 13. in 14. oktober 2021
kje: Biosferno območje Kras in porečje Reke
kdo: dva avtobusa vesele družine učencev šol prejemnic Znak kakovosti iz OŠ Gorje in OŠ Most na Soči
kaj: NA OBISK K PRIJATELJEM V ŠKOCJANSKE JAME

Rojstni dan naše države so junija na poseben način obeležili tudi na Osnovni šoli dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica. Z devetošolci so pripravili razstavo MOJA DOMOVINA, PONOSNA, SVOBODNA IN EDINA, ki so si jo učenci lahko ogledali v avli šole, za širšo javnost pa je bila na ogled v Centru TNP Bohinj v Stari Fužini.

Med 24. aprilom in 23. majem si je v Infocentru Triglavska roža Bled več kot 24 šolskih skupin iz najmanj štirih različnih šol članic Skupnosti šol ogledalo izjemno razstavo likovnih del učencev OŠ Gorje z naslovom PREOBRAZBE – VELIKI MOJSTRI SKOZI OTROŠKE OČI.

Hvala OŠ Gorje za gostovanje in obiskovalcem za obisk!

V šolskem letu 2020/21 je naše brezplačne delavnice obiskalo več kot 1.500 učencev iz 14 različnih šol članic Skupnosti šol.

BREZPLAČNO

ZA VSE ČLANICE SKUPNOSTI ŠOL

2019 VISOKA GREDA
2020 SLIVA
2021 ZNAK KAKOVOSTI

MLADI NADZORNIK
za učence od 7. do 9. razreda
več na strani 6

ASTRONOMSKE DELAVNICE
za učence od 6. do 9. razreda
začetek novembra 2021
več na Triglavski zakladnici
prijave na skupnost.sol@tnp.gov.si

VELIKI SPLETNI DOGODEK

JESEN 2021

Z NIKOM ŠKRLECOM

BREZPLAČNE DELAVNICE
za otroke šol članic SKUPNOSTI ŠOL

Razstava POVEZANOST
Poučna razstava, ki bo obiskala vse šole.
Za termin nam pišite na skupnost.sol@tnp.gov.si.

Vabimo vas, da se nam pridružite v še večjem številu! Prijavite se svojim učiteljem.

KVIZ NARAVNIH PARKOV SLOVENIJE

V preteklem šolskem letu so čudoviti svet dvoživk raziskovali otroci iz OŠ Mojstrana, OŠ Tolmin, OŠ Prežihovega Vranceja Jesenice in OŠ Bohinjska Bistrica.

Šolsko leto 2021/22 je namenjeno **pisanemu svetu rastlin**. Kviz je namenjen učencem od 5. do 7. razreda, lahko pa se ga udeležijo tudi starejši ali ob pomoči mentorjev mlajši učenci. Za več informacij nam pišite na skupnost.sol@tnp.gov.si.

40 OSUPLJIVIH DEJSTEV o Triglavskem narodnem parku

1. TRIGLAVSKI NARODNI PARK JE EDINI narodni park v Sloveniji.

2. TRIGLAV je z 2864 m **NAJVIŠJI VRH** v Sloveniji. Po njem nosi park tudi svoje ime.

3. TRIGLAVSKA STENA je visoka 1000 m in široka 3000 m.

4. NAJVIŠJA STENA Julijskih Alp je 1500 m visoka severna stena **KANJAVCA**.

5. OČE narodnega parka je **ALBIN BELAR**, seizmolog, ki je prvi predlagal zavarovanje doline Triglavskih jezer.

6. NAJNIŽJA TOČKA v narodnem parku so 180 m nad morjem ležeča **TOLMINSKA KORITA**.

Slap **PERIČNIK**, za katerim se lahko sprehodimo, se nahaja ob vstopu v dolino **VRATA**.

8. BOHINJSKO JEZERO je **NAJVEČJE STALNO** jezero v Sloveniji.

Reka **SOČA** izvira v dolini Trenta in slovi po izraziti **SMARAGDNI BARVI** in **ŽIVAHNIH BRZICAH**.

Reka **SAVA** ima **DVA IZVIRA**. Sava Dolinka izvira v dolini Tamar in nato v Zelencih, iztok Jezernice iz Bohinjskega jezera pa po združitvi z Mostnico dobi ime Sava Bohinjka.

Najbolj **ZNANE ALPSKE DOLINE** so **KOT, KRMA IN VRATA**.

12. POKLJUKA IN MEŽAKLA sta **VISOKOGORSKI PLANOTI** v parku.

Najpogostejša **KAMNINA** v Julijskih Alpah je **APNENEC**.

14. Najstarejše drevo na tem območju je **MACESEN**, star več kot 1000 LET.

15. V parku je več kot 7000 **RAZLIČNIH ŽIVALSKIH IN RASTLINSKIH VRST**.

16. PLANIKA je ena **PRVIH** zavarovanih rastlin v Sloveniji.

17. RUŠJE je grmičasta **VRSTA BORA**, ki gradi gornjo gozdno mejo.

18. SMREKA IN BUKEV sta **NAJBOLJ RAZSIRJENI** drevesni vrsti v parku.

19. GOZD v Sloveniji pokriva kar **60 % POVRŠJA**.

20. LEPI ČEVELJC je naša **NAJVEČJA** orhideja.

21. POCARJEVA DOMAČIJA je ena **NAJSTAREJŠIH DOMAČIJ** in je tudi muzejsko urejena.

22. GAMS kraljuje visokogorskemu delu parka.

23. KOZOROG, SVIZEC IN MUFLON so vrste, ki so bile v park ponovno naseljene.

MARCA leta 2021 je Triglavski narodni park postal bogatejši za tri **RISE**.

26. ŽGANC so značilna jed iz **AJDOVE ALI KORUZNE MOKE**.

27. ZLATOROG je beli gams z zlatimi rogovi, ki čuva zaklad pod goro **BOGATIN**.

28. ČADRG VAS je nad Tolminskimi koriti.

V parku se nahaja **34 NASELJ** (21 v celoti).

30. DREŽNICA je vas pod Krnom, znana po **PUSTNIH MASKAH**.

31. Veliko rastlinskih vrst se imenuje **POTRIGLAVU**: **TRIGLAVSKA ROŽA, TRIGLAVSKI DIMEK ...**

V parku rastejo **ENDEMIČNE** vrste rastlin: **ZOISOVA ZVONČICA, JULIJSKI MAK, ALPSKA MOŽINA ...**

29.

33. TRIGLAVSKA ROŽA je eden od **SIMBOLOV** Triglavskega narodnega parka. Nastopa v legendi o Zlatorogu.

Park meji na **ITALIJO** in se z njenim Naravnim parkom Julijsko predgorje povezuje v **ČEZMEJNO EKOREGIJO JULIJSKE ALPE**.

32. PLANINSKI PUPEK je **DVOŽIVKA**, pri nas živi tudi nad 2000 m.

37. Po parku je urejenih več kot **15 PARKOVNIH POTI**, ki jih lahko obiščete in tako bolje spoznate park.

39 šol v okolici parka je povezanih v **SKUPNOST ŠOL** Biosfernega območja Julijske Alpe.

35. ŠOTNA BARJA na Pokljuki so **NAJBOLJ JUŽNO LEŽEČA** barja v Evropi.

39. Na širšem območju narodnega parka živijo **TRI AVTOHTONE PASME DOMAČIH ŽIVALI: DREŽNIŠKA KOZA, BOVŠKA OVCA IN CIKA**.

Gorenjci sušijo krmo v **STOGIH**. Trentarji pa naredijo **OSTRGAČE**.

VSE NAJBOLJŠE Triglavski narodni park

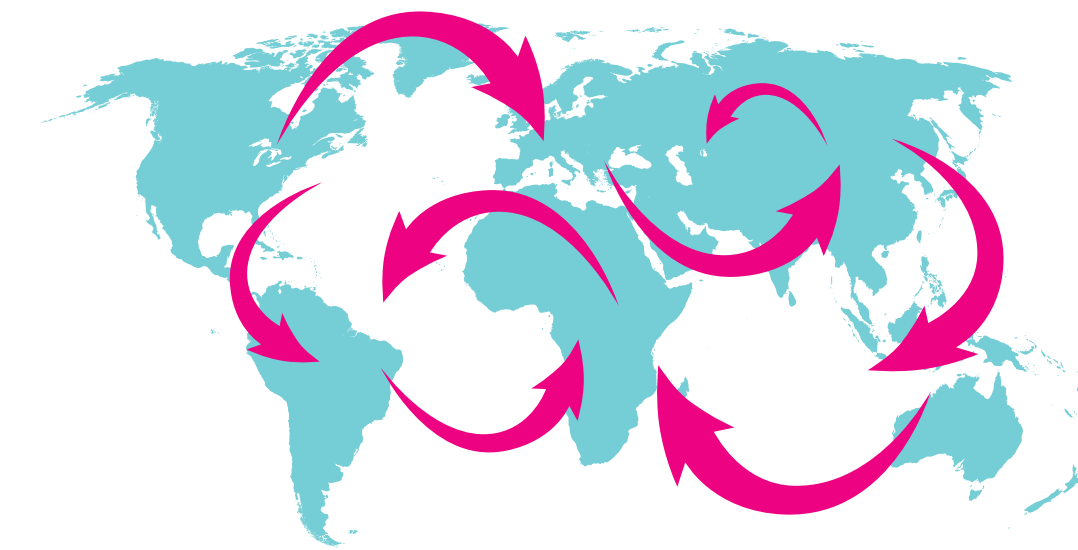
Avtorji čestitk so otroci iz OŠ Poldeta Stražišarja Jesenice, OŠ Antona Janše Radovljica, OŠ Simona Kosa Podbrdo in OŠ Žirovnica.

Takšne so TUJERODNE VRSTE

KAJ SO TUJERODNE VRSTE?

Tujerodne vrste so tiste vrste, ki so k nam pripotovale iz drugih delov sveta. Nekatere so prišle kot slepi potniki na ladjah, vlakih ali drugih prevoznih sredstvih. Temu rečemo, da so se naselile nenamerno. Druge pa je človek naselil namerno za polepšanje svojih vrtov, popestritev lova, zatiranje škodljivcev ali za obogatitev svojega jedilnika. Veliko vrst se je v svojem novem okolju pričelo uspešno razmnoževati in izpodrivati domorodne vrste. Takim vrstam pravimo, da so invazivne.

Za uspešno preprečevanje širjenja teh vrst je najboljša preventiva, oziroma ozaveščanje in izobraževanje. Pogledj si poučno risanko na Triglavski zakladnici in skupaj s poznanimi junaki spoznaj nekaj najbolj razširjenih invazivnih vrst pri nas.

RIBE NE SODIJO V VISOKOGORSKA JEZERA

Visokogorska jezera se nahajajo v gorah. Nastala so po umiku ledenikov, v kotanjah z neprepustno podlago. V njih se je razvila svojevrsna in krhka življenjska združba drobnih živali, ki prosto plavajo v vodi ali živijo na dnu jezera. Ribe, ki jih danes lahko opazimo v nekaterih gorskih jezerih, je namerno naselil človek. Ribe so v jezeru porušile naravno ravnovesje, saj so pojedle vse drobne živali, namnožile pa so se tudi alge. Jezero je tako postalo smrdišča mlakuža.

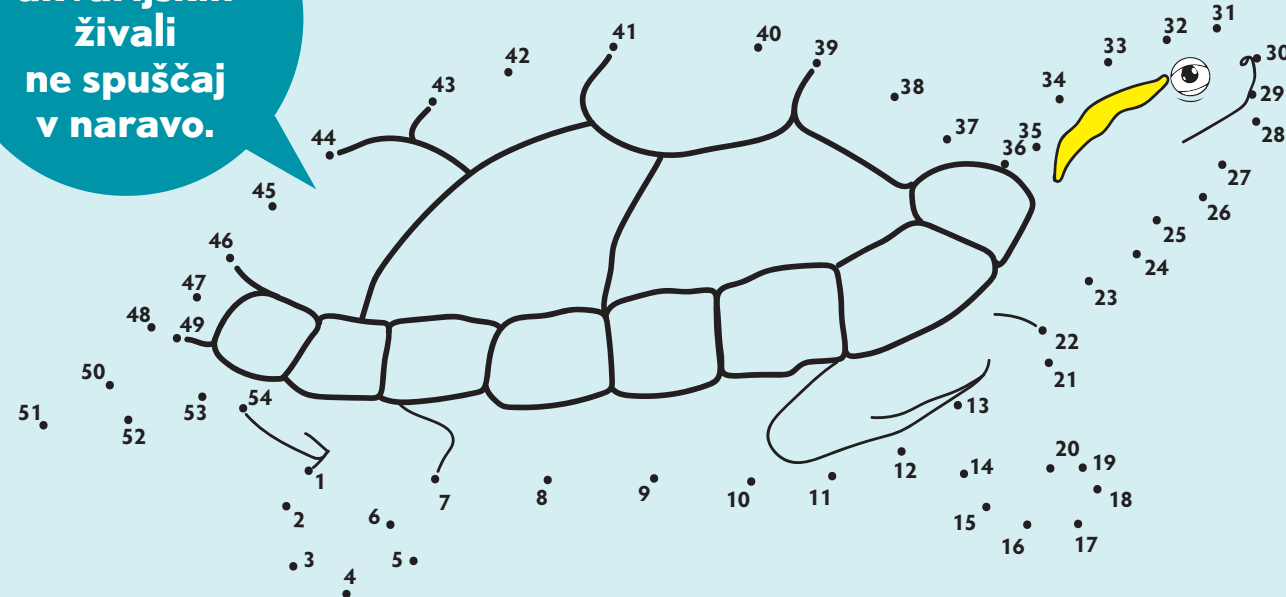

**Varujmo
visokogorska
jezera!**

AKVARIJSKI LJUBLJENČKI IZPODRIVAJO DOMORODNE VRSTE

Vsak otrok si želi hišnega ljubljence. Nekateri bi imeli mačko, drugi psa ali papagaja, tretji zlate ribice ali kačo. Vedeti pa moramo, da so večino terarijskih in akvarijskih vrst prinesli iz eksotičnih krajev. V oskrbi človeka zrastejo in lahko živijo dolgo časa. Kaj pa, ko živali ne moremo več imeti ali se naveličamo skrbeti zanjo? Izpust v naravo je za nekatere vrste lahko usoden, ker so razmere za življenje pri nas čisto drugačne kot v njihovem naravnem okolju. Če pa so razmere v njihovem naravnem okolju podobne našim, lahko v naravi preživijo in tekmujejo z domorodnimi vrstami za preživetje. Nekatere vrste so pri tem zelo uspešne. Ena se skriva na sliki ob besedilu. Poimenuj jo!

**Terarijskih in
akvarijskih
živali
ne spuščaj
v naravo.**

SKOK ČEZ PLOT

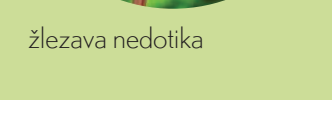
Ali si vedel, da na vrtovih rastejo rastline, ki lahko preskočijo plot in se pričnejo razraščati v okolici? Kako jim to uspe? Tujerodne rastline imajo sposobnost zelo hitrega razmnoževanja. Proizvajajo zelo veliko semen ali pa se širijo z delčki korenin. Semena lahko veter, voda ali živali prenesajo na velike razdalje. Včasih jim pomagamo tudi ljudje s sajenjem na nove lokacije ali s transportom okužene zemlje. Takim rastlinam pravimo tudi ubežnice z vrtov. Če se preveč razrastejo, postanejo prav nadležne.

japonska medvejka

pavlovnija

žlezava nedotika

kanadska zlata rozga

POIMENUJ VRSTE

S pomočjo seznama spodaj ugotovi, katere vrste na slikah so tujerodne in kaj narediti, ko jo odkriješ v naravi. V polja zapiši tiste črke nad sliko, ki pripadajo tujerodnim vrstam.

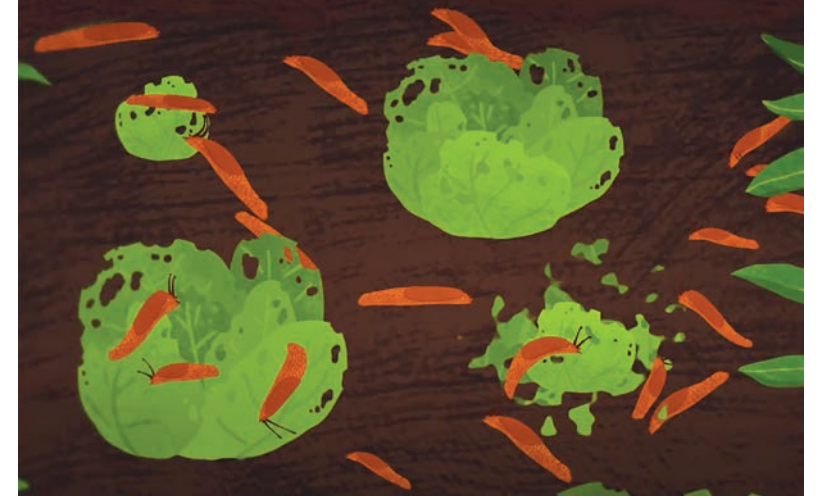
Z

AMBROZIJA	SONČNI OSTRŽ	PLANIKA	DELIENOLISTNA RUDBEKIJA	ALPSKI KOZLIČEK	KANADSKA ZLATA ROZGA
TRIGLAVSKA ROŽA	SRIJAK	SIRSKA SVILNICA	VELECVETNI NAPRSTEC	RUMENOVTRAKA	ORLICA
MEDVED	HARLEKINSKA POLONICA	DAVIDOVA BUDLEJA	TRPEŽNA SREBRENKA	PETELIN	TOPINAMBUR
BOVŠKA OVCA	ŽLEZAVA NEDOTIKA	CLUSIJEV SVIŠČ	PAVLOVNJA	STORŽEVA LISTONOŽKA	BOHINJSKA KRAVA CIKA
POTUJOČA TRIKOTNIČARKA	ŠOPASTI REPUŠNIK	VELIKI PAJESEN	NAVADNI PELIN	JEREBIKA	JAPONSKI DRESNIK
EVRAZIJSKI RIS	ENOLETNA SUHOLETNICA	ALPSKI SROBOT	NUTRIJA	KAMILICA	ZOISOVA ZVONOČKA
OCTOVEC	NAVADNA LESKA	ŠPANSKI LAZAR	ČMRLJ	KRANJSKA LILIJA	PUŠPANOVA VEŠČA

POŽREŠEN ŠPANSKI LAZAR

Kdo ga še ni videl? V vlažnih in deževnih dneh pride iz svojih skrivališč in se požrešno loti prav vsega na vrtu. Rdečerjav lazar izvira iz Iberskega polotoka in se je po Evropi verjetno razširil s sadikami zelenjave. Ali ima kakšnega sovražnika? Da, gosi in race si jih rade privoščijo za zajtrk.

Opazuj naravo in poročaj

INVAZIVKE.SI

**Kam bi šli na
dopust, če bi
bil ves svet
enak?**

Biotska pestrost je zakon!
Potrudimo se, da je ne ogrozijo
tujerodne vrste.

Vsebinska je delno financirana iz Sklada za podnebne spremembe za leto 2021.

Triglavski ris PO IMENU TRIS

Marca je živalski svet Triglavskega narodnega parka postal bogatejši za tri nove prebivalce. V okviru projekta LIFE Lynx so na Pokljuko pripeljali tri risa: samca iz Romunije in dve samici iz Slovaške. Učenci iz Skupnosti šol ste pred prihodom prvega risa predlagali več kot 120 imen, med katerimi je komisija, ki so jo poleg ambasadorja projekta Anžeta Kopitarja in Nika Škrleca sestavljali tudi drugi podporniki projekta, izbrala 10 najboljših predlogov. Po drugem glasovanju, v katerem je sodelovalo več kot 20 različnih šol članic Skupnosti, ste izbirali med imeni Trin, Julijan, Tris, Julij, Kugy, Alpi, Brin, Blisk, Anže, Rožle in izbrali zmagovalno ime – TRIS.

Takoj, ko je bilo izbrano ime zapisano v potni list živali, so našega risa Trisa lahko iz daljne Romunije pripeljali na Pokljuko. Tam je nekaj časa preživel v prilagoditveni obori, kjer sta se mu kmalu pridružili tudi risinji Julija in Lenka.

JULIJA

TRIS

Od izpusta iz obore sodelavci projekta budno spremljajo gibanje risov s pomočjo telemetričnih ovrtnic. Tris se je kot pravi »triglavski ris raziskovalec« odpravil spoznavati okolico parka. Potikal se je pod vrhom Kukove špiče (2427 m), se čez Pokljuko odpravil skoraj do Nomenja ter raziskal Mežaklo. Podatki gibanja kažejo, da se Tris zadržuje na istem območju kot risinja Lenka.

Glede na majhne premike Julije sklepamo, da si je v bližini obore našla skrivališče, kjer je povrgla mladiče. Takoj, ko bomo imeli nove informacije jih bomo z veseljem objavili na Triglavski zakladnici.

KDO JE RIS?

Evrasijski ris je največja mačka v Evropi in največja od štirih vrst risov. Tako kot vse mačke sodi med zveri. Zaradi redkosti in ogroženosti je **zavarovana vrsta**.

Ker je samotar in se rad skriva, ga je v njegovem naravnem okolju težko opazovati. Najbolj aktiven je ob zori in mraku, čez dan pa pogosto spi v gostem grmovju in drugih varnih skrivališčih.

KAKO IZGLEDA?

Prepoznamo ga po temnih čopkih na vrhu uhljev in svetli bradi na spodnjem delu lic. Zadnje noge ima daljše od prednjih. Druga prepoznavna značilnost risa je njegov kratek rep s črno konico. Kožuh je rdečkasto sive barve in je posut s črnimi pikami, kar nam omogoča ločevanje posameznih risov med seboj, saj je vzorec vsakega posameznika drugačen. Zelo dobro ima razvit voh, vid in sluh in se razen med sezono parjenja ne oglašata veliko. Samci so večji od samic in običajno tehtajo okrog 20 kg, lahko pa dosežejo do 30 kg. V višino merijo v povprečju 65 cm (višina ramen) in so približno štiri do petkrat večji od domačih mačk.

Živi od 14 do 17 let, v ujetništvu do 25 let.

LENKA

RAZMNOŽEVANJE

Risi so samotarji in se drug drugemu načeloma izogibajo, razen samca in samice v obdobju parjenja med februarjem in marcem. Po dveh mesecih in pol risinja običajno hoditi. Takrat tudi začnejo jesti trdo hrano, vendar še vedno dva do štiri mesece sesajo (pijejo materino mleko). Pri dveh do treh mesecih starosti mladiči začnejo spremljati svojo mater pri lovu. Z njo ostanejo do naslednjega obdobja parjenja.

PREHRANJEVALNE NAVADE

Ris je mesojed, a svojega plena ne preganja. Njegova lovska taktika je zalezovanje ali napad iz zasede. Je strokovnjak v elementu presenečenja! Njegov plen so majhni do srednje veliki parkljarji, kot so srnjad in gamsi, občasno pa se loti tudi mladičev večjih parkljarjev, kot je na primer jelenjad. Kadar njegovega primarnega plena ni dovolj, lovi tudi manjše sesalce: zajce, lisice, ptice in celo polhe.

Ris se prihaja na plen hraniti več dni, če se vmes ne pojavi kakšen vsiljivec, ki ga prežene. Na njegovem plenu se lahko hranijo tudi druge vrste gozdnih živali, ki se hranijo z mrhovino (divji prašič, lisica, krokarji, medved itd.). Da bi plen skrili pred njimi, ga poskuša zakopati ali pa ga prekrije z listjem ali drugim materialom v bližini.

Ali veš?

Tako kot domača mačka tudi ris prede, oglašča pa se tudi z mijavkanjem, sikanjem in renčanjem.

Latinsko ime za risa je *Lynx*, zato se tudi projekt, ki je k nam pripeljal Trisa, imenuje LIFE Lynx.

<https://www.lifelynx.eu/>

LIFE
L y n x

OGROŽENOST

Naravnih sovražnikov nima, umika pa se volku. Medved lahko ob odkritju risovega plena večino tega poje. V tem primeru mora ris predčasno spet na lov. Največjo nevarnost za risa predstavlja človek s cestno infrastrukturo, ki razdrobi njegov življenjski prostor – habitat, kar vanj vnaša različne motnje in tako ovira migracije risov. To lahko privede do parjenja v sorodstvu in drugih problemov, ki so posledica majhne velikosti populacij. S prečkanjem cest se poveča tudi možnost trka.

Ta karizmatična evrazijska mačka sicer živi v gozdovih severne Evrope, Rusije in centralne Azije.

Evrasijski ris je največja in ena najbolj ogroženih evropskih mačk. V Sloveniji je bil v minulemu stoletju iztrebljen. Leta 1973 so lovci iz Slovaške v Slovenijo naselili 6 risov – tri samce in tri samice, ki so se nato namnožili in razširili po našem in ozemlju bližnjih držav. Številčnost risov je na tem območju kasneje spet upadla. Do lanskega leta je v Sloveniji živelo le okoli 15 do 20 odraslih živali, ki so zaradi parjenja znotraj sorodstva zelo ogrožene. Z letom 2017, ko je bil potrjen projekt LIFE Lynx, so risi dobili še eno priložnost. V okviru tega projekta bo v Slovenijo in na Hrvaško za okrepitev populacije risa iz Slovaške in Romunije doseljenih 14 risov.

KAKO VEMO, DA JE RIS TU?

V blatu ali snegu lahko opazimo odtise šap, ki so, kot je značilno za mačke, okrogle oblike. Velikost in oblika risovih sledi sta lahko podobni sledem volka ali psa in včasih tudi sledem šakala in lisice. Če opazimo sledi kreppljev, zagotovo vemo, da ne gre za risa, saj ris svoje krepplje skriva, tako kot domača mačka.

Tudi iztrebke, v katerih so vidni ostanki dlake (krzna) in občasno ostanki kosti, pogosto zakopje, tako kot domače mačke.

Izredno rad se drgne ob drevesa ali druge predmete, zaradi česar lahko na njih pogosto najdemo njegovo dlako. Z drgnjenjem na predmetih za seboj pušča svoj vonj in tako drugim risom sporoča, da so prisotni na tem območju.

Ris svoje ozemlje označi z urinom in z izločki posebnih žlez, ki jih ima pod repom in na spodnji strani šap.

Pomagaj
risu Trisu
priti do
skrivališča.

11. junija
obeležujemo
mednarodni
dan risov.

KJE SE POTIKAJO NAŠI RISI?

Konec aprila 2021 sta bila na območju Bohinjskih gora izpuščena še dva risa, Aida in Zois.

Iz Life Lynx so sporočili, da sta pohodnici sredi avgusta na območju Jelovice videli tri risje mladiče in njihovo mamo, Aido.

Ustvarjali so učenci
OŠ Poldeta Stražarja
Jesenice.

Iz življenja naravovarstvenega NADZORNIKA

Zvonko Kravanja, naravovarstveni nadzornik v Trenti
SREČKO

Ravno smo se usedli h kosilu, ko mi je zazvonil telefon. 112 – center za obveščanje. Trenutek tišine. Le kaj me čaka? Občutek negotovosti, razmišljam, ali imam v nahrbtniku pripravljeno vse potrebno za reševanje v gorah, upam, da so obiskovalci gora le zašli, upam, da ne gre za reševanje ponesrečenca sredi stene ... Pomislim, kako dobro bi bilo, če bi vsi upoštevali priporočila varnega obiskovanja gora ...

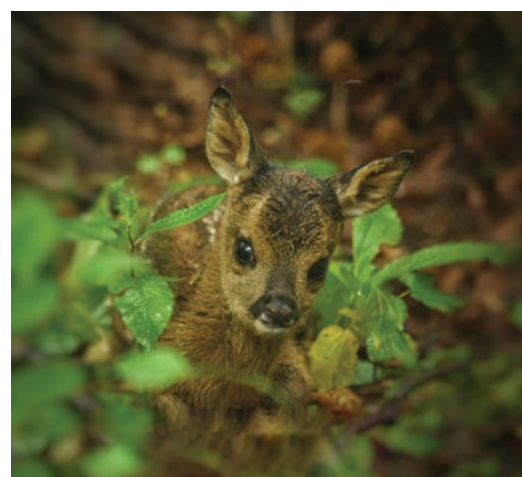
»Živijo! Dobili smo obvestilo, da na cesti leži poškodovana žival. Greš prosim preveriti?« Zunaj me že čaka moja zvesta štirinožna prijateljica psička Asta, ki je vedno z mano, ko grem na teren. Največkrat mi dela družbo na samotnih brezpotjih, včasih pa mi pomaga poiskati ranjeno žival, če se ta zavleče kam v grmovje. Peljem se po cesti in razmišljam: otroke vedno učimo, naj pogledajo levo in desno, ko prečkajo cesto. Uboge živali pa se samo pojavijo tik pred vozilom in mnogokrat se za njih ne konča dobro.

V daljavi zagledam stoječe avtomobile. Skupinica gledalcev se je v krogu zbrala okrog neboljgane živali. Mlad srnjaček se stiska k tlom, kot da ne želi, da bi ga kdo opazil. Glavico je položil na tla in z velikimi temnimi očmi opazuje. Imam občutek, kot da zadržuje dih. Ubogo žival je strah.

Poskušam pridobiti informacije: kaj se je zgodilo, je kdo kaj videl? Starejši gospod mi pove, da je mama srna skupaj z mladičem pridivila po bližnjem pobočju in skočila na cesto ter zbežala v gozd. Malček ji je sledil, vendar ob skoku s škarpe neboljgano pristal na cesti. Ob škripanju zavor in približevanju skupine zveri na dveh nogah mu je nagon po preživetju narekoval, da se potuhne in skrrije, kot takrat, ko čepi v visoki travi in čaka na mamu. Malček je na prvi pogled izgledal, kot da je poškodovan.

Gledalce prosim, da se umaknejo in v tišini od daleč opazujejo. Poiskal sem šop suhe trave in malčka s ceste prestavil na travnik. Bil sem zelo pazljiv, da se ga ne bi dotaknil. Vonj tujca bi njegovo mamu zmotil in ga ne bi sprejela nazaj. Ko je Srečko opazil, da je zopet sam, je zbral pogum, se postavil pokonci in jo ucvril v gozd, kjer ga je čakala mama srna in skupaj sta zbežala.

Še sreča, tokrat se je vse dobro končalo, le kosilo se mi je ohladilo.

Mladi NADZORNIK

Ob praznovanju 40-letnice Triglavskega narodnega parka smo tebe in tvojo družino povabili na čudovite, enkratne in izjemne pohodniške poti v narodnem parku in njegovi neposredni bližini.

V začetku julija 2021 smo se sprehodili kar »Skupaj po Soški poti«. Mladi nadobudneži in njihovi starši so na različnih točkah spoznavali narodni park, imeli brezplačen vstop v Alpski botanični vrt, preučevali dvoživke: urhe in sekulje ter tudi posebno žival nitaste oblike z imenom živa nit. Po ogledu žage venecijanke so se odpravili v Dom Trenta na brezplačen ogled filma ter se podkrepili z domačo malico.

Bi tudi ti rad skupaj z nami odkrival naravne vrednote in kulturno dediščino Triglavskega narodnega parka in njegove okolice? Spremljaj aktivnosti Mladega nadzornika na Triglavski zakladnici.

OTROCI V NARODNEM PARKU

To so otroci, ki naravo in naše gore radovedno spoznavajo, jih z odprtimi očmi občudujejo, pa tudi spoštujejo in varujejo! Svoje utrinke lahko deliš na družabnih omrežjih Facebook in Instagram s ključnikom:

#otrocivnarodnemparku @triglav.national.park

Varno v GORE

Ni lepšega kot preživeti dan v gorah. Preden se odpraviš, moraš pot dobro načrtovati. To ti lahko prihrani energijo in olajša doživljanje čudovitega gorskega sveta.

S sabo vzemi malico. Res pa je, da izvrstno hrano dobiš tudi v planinskih kočah, kjer ponujajo sveže pripravljeno domačo hrano, kot sta jota in ričet, pa še kakšen zavitek se najde vmes. Preden se odpraviš na pot, preveri, katere kočice so odprte.

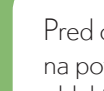
S seboj imej dovolj tekočine, še zlasti v poletnem času. Viri pitne vode so v kraškem visokogorju izjemno redki.

Pri roki imej planinsko karto. Nauči se jo brati. Presenečen boš, kaj vse lahko izveš. Hkrati boš znal izbrati najzanimivejšo pot in se izognil nevarnim odsekem.

Kadar si v visokogorju, spoštuj prebivalce gorskega sveta. Pozorno opazuj svet okoli sebe. Ne boš verjel, kaj vse ti narava pokaže, ko za nekaj trenutkov v tišini postojiš, prisluhneš naravi ali jo opazuješ skozi daljnogled.

Pred odhodom spremljaj vremensko napoved, na poti pa vremensko dogajanje. Hitro rastoči oblaki v dopoldanskem času navadno pomenijo popoldanske plohe in nevihte. Ne dovoli, da te nevihta preseneti ravno na vrhu.

V naravo ničesar ne prinašaj in iz nje ničesar ne odnašaj. Ničesar, kar ni shranjeno v tvojem spominu ali na posnetih fotografijah.

Primerna pohodniška obutev bo poskrbela, da bo tvoj korak varen.

V planinskem nahrbtniku naj bodo tudi topla in vodoodporna oblačila, ne glede na trenutne razmere se vreme v gorah rado hitro spremeni.

PLANINSKI BONTON

Veselo pozdravi vse mimoidoče. Tiisti, ki se vzpenja, prvi pozdravi tistega, ki že sestopa.

Poišči 12 stvari, ki jih moraš upoštevati za varen obisk gora.

ZA OBISKOVALCE TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

Triglavski narodni park je edini narodni park v Sloveniji. V tem čudovitem in občutljivem naravnem okolju smo obiskovalci le gostje. Dobrodošli v narodnem parku.

Bodite nemoteči obiskovalci in ne prinašajte ničesar v prostor ter iz njega ničesar ne odnašajte. Odnosite le pepe spomine in podobe, shranjene na spominski kartici.

Priporočamo, da hodite po označenih poteh. Ne povzročajte hrupa. Živali vam bodo hvaležne.

Spoštujte življenjski prostor rastlin in živali. Občudujte jih tako, da s svojo prisotnostjo ne boste motili njihovih zgod, ki so prav tako edinstvene kot vaša.

Jasne noči, posute z zvezdami, doživljajte na klopeh planinskih koč, zavetišč in bivakov. Kampiranje in bivakiranje izven za to določenih mest ni dovoljeno.

Svoje vozilo pustite na enem od označenih parkirišč. Na območju parka jih je dovolj.

Spoznavam! Občudujem! Spoštujem!

INFORMACIJSKA MESTA TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

INFORMACIJSKO IN IZOBRAŽEVALNO SREDIŠČE

DOM TRENTA
Na Logu, Trenta, Soča
T: +386 5 388 93 30
E: dom-tnp.trenta@tnp.gov.si

CENTER TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA BOHINJ

Stara Fužina 37-38, Bohinjsko jezero
T: +386 4 578 02 45
E: info.bohinjka@tnp.gov.si

INFOCENTER TRIGLAVSKA ROŽA BLED

Ljubljanska cesta 27, Bled
T: +386 4 578 02 05
E: info.trb@tnp.gov.si

SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ

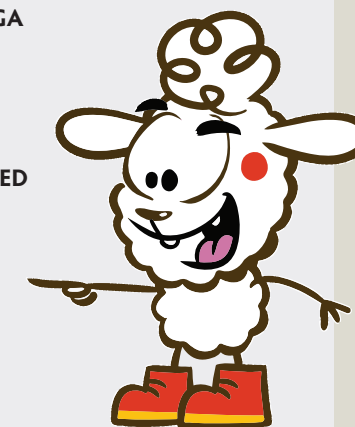
Triglavska cesta 49, Mojstrana
T: +386 8 380 67 30
E: info@planinski.muzej.si

POCARJEVA DOMAČIJA

Zgornja Radovna 25, Mojstrana
T: +386 4 578 02 00 (uprava Triglavskega narodnega parka)
E: triglavski-narodni-park@tnp.gov.si

INFO TOČKA TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

ZELENA HIŠA, TIC KOBARID
Trg svobode 16, Kobarid
T: +386 5 380 04 90
E: info.kobarid@dolina-soce.si

POT SKOZI RAZNOLIKOST

Bohinjska cika, bovška ovca in drežniška koza se vračajo v novi zgodbi z novimi dogodivščinami. Tokrat so se v spoštljivi razdalji in ob vznožju očakov podale po robu Julijskih Alp in Triglavskega narodnega parka. Spoznavajo domačine, kulturno krajino in

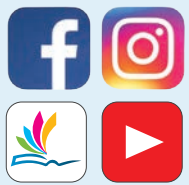

raznolikost naravnega bogastva. Na izletu okoli Julijskih Alp pa seveda ne gre brez razigranih trenutkov, za katere je seveda poskrbela ovca. Več na Triglavski zakladnici.

i

UPORABNE
INFORMACIJETRIGLAVSKI
NARODNI PARK
www.tnp.si

Sledite nam

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI
Ris + Florijan Tišler

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

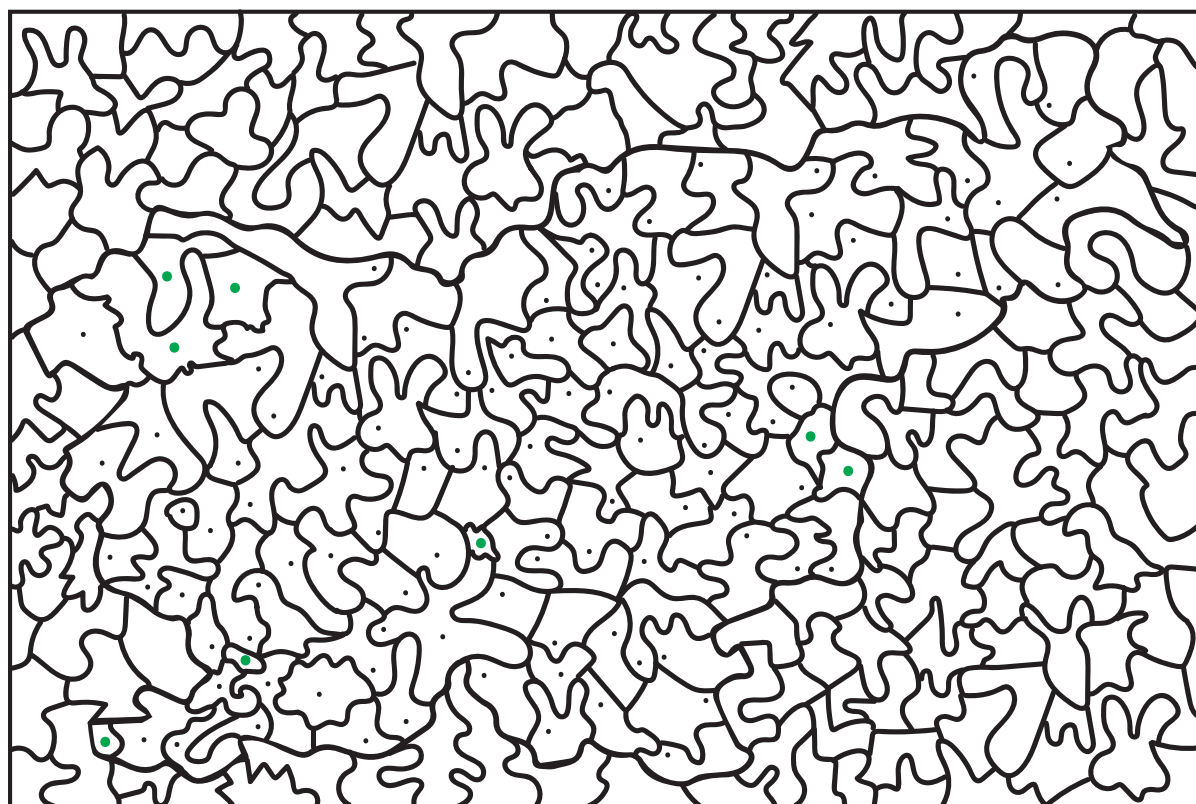
2021/2022
letnik 4, št. 1
september 2021IZDAJATELJ
Triglavski narodni park
Ljubljanska cesta 27
4260 Bled, Slovenija
T: 04 578 02 00
E: triglavski-narodni-park
@tnp.gov.si
www.tnp.siZANI
mag. Janez Rakar
direktor Triglavskega
narodnega parka

BLEJ, SEPTEMBER 2021

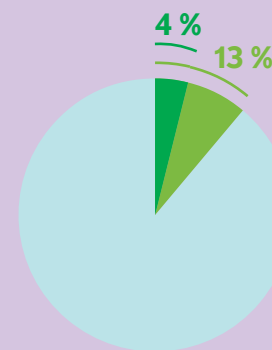
NAKLADA
11.000 izvodovBESEDILA
Zvonko Kravanja
Jernej Legat
Tanja Menegalija
Moja Pintar
Barbara Rozman
Florijan TišlerRISBE
Invida d.o.o.
Moja PintarAVTOR ZEMLEVIDA
Jaka ModicFOTOGRAFIJE
arhiv IZ TNP
Dušan Klenošek
Florijan Tišler
arhiv LIFE Lynx
platforma PixabayLEKTURA
Maša ZevnikUREDILI
Ana Marija Kunstel
Moja PintarORLIKOVANJE
Barbara Bogataj KokaljTISK
Medium d.o.o., ŽirovnicaTRIGLAVSKI
NARODNI PARK
40
YEARS LETREPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTORLetos praznujejo
ZAVAROVANA OBMOČJA

Slovenije se že dolgo drži sloves čudovite, zelene države, kjer imamo na majhnem območju skoraj vse: gore, reke, morje, nižine, planjave, gričevja. Slovenija je država z izjemno biotsko raznovrstnostjo in krajinsko pestrostjo.

V SLOVENIJI IMAMO:

Zavarovanih je dobrih **13 %** površine celotne države, od katerih Triglavski narodni park zajema slabe **4 %**.

Leto 2021 je prineslo obletnice petih naravnih parkov Slovenije.

Več o njih lahko izveš, če pobrskaš na Triglavski zakladnici.

TRIGLAVSKA ZAKLADNICA

Pobarvaj polja s pikami in odkrij, kje v Sloveniji leži 5 parkov, ki letos praznujejo.

ZELENA PIKA - zelena barvica
ČRNA PIKA - barva po izbiri - mavrična barvica

KOZJANSKI
PARK40
LET

Kozjanski visokodebelni travniški sadovnjaki so evropsko pomembna varstvena območja - življenjski prostor redkih in ogroženih vrst ptic in nepogrešljiva podoba kozjanske krajine. Praznik kozjanskega jabolka je ena najbolj prepoznavnih prireditev tega zavarovanega območja.

REGIJSKI PARK

Foto: Dušan Klenošek

ŠKOCJANSKE
JAME25
LET

So prvi naravni spomenik na slovenskem Krasu, ki je vpisan na seznam svetovne dediščine UNESCO. Na Triglavski zakladnici izberite "Biosferno območje Kras in porečje Reke" in si preberite o Škocjanskih jamah, ponikalnici reki Reki, kraških brezni, vasi Škocjan, mlinih in žagah, kraških suhozidih, netopirjih ...

REGIJSKI PARK

SEČOVELJSKE
SOLINE20
LET

Krajinski park je najbolj znan po solinah, ki so nastale na naplavinah reke Dragonje in so delo človeških rok. Na tem območju je bilo opaženih več kot 300 različnih vrst ptic. Slanost vode je približno 35 %, kar pomeni, da je v 1000 g morske vode raztopljenih 35 g vseh soli.

KRAJINSKI PARK

RADENSKO
POLJE10
LET

Krajinski park Radensko polje je izjemno kraško polje v občini Grosuplje, s številnimi tipičnimi kraškimi pojavi, ki tvorijo naravni mozaik travnikov, grmišč, gozdov in presihajočih jezerc.

KRAJINSKI PARK

Kozjanski park
40 LETPark Škocjanske jame
SlovenijaKrajinski park Sečoveljske soline
Parco Naturale delle Saline di Siccionekrajinski park
radenskopolje